

А. С. ЄВСТІГНЄВ

Андрій Сергійович Євстігнєв, кандидат юридичних наук, доцент юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕЧНОСТІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ефективне комплексне правове забезпечення екологічної безпеки (далі – ЕБ) у процесі здійснення землекористування неможливе без удосконалення чинних правових приписів, які регламентують окремі види юридичної відповідальності за правопорушення у вказаній сфері.

Різні аспекти правового забезпечення екологічної безпеки були предметом наукових досліджень вчених – представників вітчизняної науки екологічного права, як-от: В. І. Андрейцев, Г. І. Балюк, Ю. Л. Власенко, А. П. Гетьман, Т. Г. Ковальчук, М. В. Краснова, Н. Р. Малишева, Т. О. Третяк, М. О. Фролов, О. А. Шомпол, М. В. Шульга, Ю. С. Шемшученко та ін.

Водночас спеціальні правові дослідження здійснення проблем нормативного регулювання окремих видів юридичної відповідальності як гарантії забезпечення екологічної безпеки землекористування в Україні у юридичній літературі не здійснювались, що обумовлює актуальність проведеного в цій статті дослідження.

Варто звернути увагу, що нерідко передбачені чинним законодавством склади злочинів та адміністративних правопорушень по суті внаслідок своєї наявності створюють додаткові обов'язки певних осіб, які окремо законодавством не визначаються (так, наприклад, жодним нормативним актом чинного вітчизняного законодавства безпосередньо не передбачається обов'язку землекористувача не забруднювати та не псувати землі, водночас за такі дії передбачено адміністративну та кримінальну відповідальність). Тому де-факто значення подібних складів злочинів та правопорушень як гарантій посилюється, адже вони виконують подвійну функцію: власне встановлення відповідальності за певне правопорушення (яка окрім каральної виконує також превентивну (попереджувальну) функцію) та визначення обов'язку суб'єкта, недотримання якого є фактичною підставою такої відповідальності.

Аналіз видів юридичної відповідальності почнемо з найсуворішого її виду. Так, Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.¹ (далі – ККУ) містить декілька складів злочинів у сфері земельних відносин, а саме: «Забруднення або псування земель» (ст. 239), «Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель» (ст. 239-1) та «Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво» (ст. 197-1).

Слід вказати, що об'єктивною стороною другого та третього із названих складів злочинів не передбачається відповідальності саме за порушення екологічної безпеки під час використання земель. Зазначена ситуація очевидно обумовлюється як відсутністю у чинному земельному законодавстві обов'язків спеціальних землекористувачів щодо забезпечення ЕБ, так і нерозумінням особливостей та відсутністю належної уваги вітчизняного законодавця до проблеми екологічно безпечного використання земель.

Фактично, єдиним складом злочину в чинному ККУ, який можна розглядати як такий, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення ЕБ при використанні земель, є склад, визначений у ст. 239 ККУ.

Зазначимо, що представниками науки кримінального права у складі необхідних і достатніх підстав криміналізації діянь, визначених об'єктивною стороною передбаченого ст. 239 ККУ складу злочину, визначаються: 1) висока ступінь суспільної небезпечності забруднення або псування земель; 2) поширення негативного антропогенного навантаження на землю; 3) наявність умов вчинення забруднення або псування земель, які неможливо усунути без застосування кримінальної відповідальності; 4) необхідність кримінально-правової гарантії охорони відповідних конституційних прав та установлень; 5) необхідність у забезпеченні глобальної екологічної безпеки².

Об'єктивна сторона визначеного ст. 239 ККУ складу злочину полягає в тому числі у забрудненні або псуванні земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей

чи довкілля. А. М. Шульга зазначає, що проблема охорони довкілля від погіршення його якісного стану, в тому числі й юридичної відповідальності за забруднення або псування землі як найважливішої складової довкілля, є актуальною для забезпечення ЕБ³. Також вчений підкреслює, що до прийняття чинного ККУ кримінальне законодавство України не містило спеціальної норми щодо кримінально-правової охорони якісного стану землі як елемента довкілля, а за протиправне посягання на землю, її якісний стан передбачалася лише адміністративна відповідальність, чого виявилось недостатньо⁴.

Водночас зауважимо, що жодних пояснень змісту вжитих у аналізованій статті ККУ спеціальних еколого-правових термінів («забруднення земель», «псування земель», «довкілля», «відходи» тощо) немає, тому для з'ясування їх змісту, що є необхідним для кваліфікації певних діянь за даною статтею, необхідно звертатись до наукових та нормативних джерел відповідного галузевого спрямування.

Під забрудненням земель у науці екологічного та земельного права пропонують розуміти, що забруднення земель являє собою зміни якісного та кількісного стану земель, які сталися під впливом господарської діяльності або інших антропогенних навантажень, внаслідок проникнення в землю забруднюючих речовин, вміст яких перевищує природний фон, а під псуванням земель – негативну зміну якісних характеристик та кількісного стану земель, що відбувається шляхом протиправної дії чи бездіяльності суб'єктів щодо землі або внаслідок впливу природних явищ чи катастроф і зумовлює зниження природно-господарської цінності земель та приведення їх у стан, непридатний для подальшого використання за цільовим призначенням⁵.

Враховуючи запропоновані визначення, слід зробити висновок про те, що порушення ЕБ у процесі спеціального землекористування може мати місце передусім у випадку забруднення земель, наслідком чого є зміна їх кількісно-якісних показників та набуття небезпечних для життя і здоров'я людини властивостей. Тому очевидно, що положення ст. 239 ККУ можуть бути застосовані з метою забезпечення ЕБ у випадку, якщо вказане забруднення створило небезпеку для життя, здоров'я людей. Такий висновок підтверджується також запропонованим Т. К. Оверковською визначенням поняття «земельне правопорушення у сфері охорони земель від забруднення та псування», під яким розуміється винне, протиправне, небезпечне діяння (дія або бездіяльність), що посягає на якісний, екологічно безпечний стан земель, який зумовлює їх придатність для подальшого використання за призначенням, порушує екологічну рівновагу в екосистемі, вимоги щодо раціонального використання та охорони земель, впливає чи може вплинути на стан життя і здоров'я людей⁶, адже серед основних об'єктів посягання зазначено екологічно безпечний стан земель (який може мати місце лише за умови забезпечення ЕБ при здійсненні землекористування) та життя і здоров'я населення.

Цікавою видається позиція А. М. Шульги, який зробив спробу довести, що охорона земель від забруднення або псування можлива не тільки шляхом встановлення кримінальної відповідальності за означені діяння, а й іншими кримінально-правовими засобами. До останніх, наприклад, на думку вченого, належить необхідна оборона від суспільно небезпечних посягань на нормальний якісний стан земель, крайня необхідність заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує нормальному якісному стану земель, дійове каяття тощо⁷.

На нашу думку, заходи крайньої необхідності⁸ чи необхідної оборони⁹ можуть розглядатись в якості додаткових гарантій попередження порушення ЕБ у формі кримінально караних забруднення або псування земель в тих випадках, коли такі заходи вживаються до завершення злочинного посягання, наслідки якого у вигляді порушення ЕБ ще не настали. Водночас нами не вбачається підстав для віднесення до числа зазначених гарантій дійового каяття, адже останнє розглядається вітчизняним кримінальним законодавством в якості підстави для звільнення від відповідальності, яка, з огляду на зміст ст. 45 ККУ, може бути застосована вже після вчинення відповідного злочину¹⁰, а отже – після того, як ЕБ вже буде порушено.

Превентивний характер кримінальної відповідальності за забруднення та псування земель значно посилюється за умови встановлення адекватного покарання за відповідний злочин, наявність якого стимулювала б потенційного злочинця не вчиняти відповідний злочин. Слід зазначити, що чинні редакції обох частин ст. 239 ККУ, на нашу думку, передбачають занадто м'які покарання, наявність яких аж ніяк не посилює попереджувального характеру досліджуваної відповідальності. Так, вчинення діянь, передбачених ч. 1 вказаної вище статті, караються штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (один такий мінімум – 17 грн) або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Очевидно, що максимальний штраф в розмірі лише 3400 грн навряд чи може стимулювати не забруднювати або не псувати землі, внаслідок чого може бути заподіяно шкоду ЕБ та життю та/або здоров'ю людей, яка обраховуватиметься значно більшою сумою коштів.

Також недостатньою, на нашу думку, є розмір санкцій, встановлених за забруднення або псування земель, що спричинили загибель людей, їх масове захворювання або інші тяжкі наслідки (ч. 2 ст. 239 ККУ), адже за такі дії передбачено лише обмеження волі на строк від двох до п'яти років або позбавлення волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. Отже, не зважаючи на те, що за ч. 2 ст. 239 ККУ карається діяння, що заподіює шкоду не тільки природним ресурсам, а й життю людей – найвищій соціальній цінності, відповідальність за це значно м'якша, аніж за, наприклад, порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, що заподіяло тяжке тілесне ушкодження (тобто меш тяжкі наслідки) за ч. 2 ст. 289 ККУ.

Адміністративна відповідальність за псування сільськогосподарських та інших земель, забруднення їх хімічними і радіоактивними речовинами, нафтою і нафтопродуктами, неочищеними стічними водами, виробничими та іншими відходами, що може спричинити порушення ЕБ, на даний час також не може вва-

жатись ефективною гарантією попередження можливих порушень, що не в останню чергу обумовлено невідповідністю санкції можливим, якнайчастіше латентним наслідкам¹¹.

Те ж саме можна зазначити і про передбачену КУпАП відповідальність за використання земель не за цільовим призначенням, невиконання природоохоронного режиму використання земель, розміщення, проектування, будівництво, введення в дію об'єктів, які негативно впливають на стан земель, неправильна експлуатація, знищення або пошкодження протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних лісонасаджень¹², а також приховування інформації про стан земель (в тому числі – про рівень їх екологічної безпечності – *авт.*)¹³, невиконання обов'язків щодо приведення земель у стан, придатний для використання за призначенням (зокрема, у екологічно безпечний стан після забруднення – *авт.*)¹⁴.

Окрім невідповідності передбаченої відповідальності суспільній небезпечності певних правопорушень, ефективність адміністративної відповідальності як дієвої гарантії від можливих порушень ЕБ при здійсненні спеціального землекористування значно зменшується через неефективність процедури виявлення таких порушень, їх фіксації та прийняття рішення у справі щодо винності певної особи і застосування щодо неї адміністративного стягнення. Так, превентивний характер юридичної відповідальності залежить не стільки від серйозності санкції за відповідне порушення, скільки від невідворотності покарання за порушення, що має усвідомлюватись потенційним порушником.

Згідно з приписами ст. 254 КУпАП документом, який фіксує факт вчинення правопорушення та зі складання якого починається процедура притягнення особи до адміністративної відповідальності, є протокол, який складається уповноваженими на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності. Такий протокол складається у двох екземплярах, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Перелік осіб, уповноважених складати протоколи у справах про адміністративні правопорушення, передбачені зазначеними вище ст. ст. 52, 53, 53-2, 54 КУпАП, визначено в ст. 255 КУпАП. І якщо в якості уповноваженої особи на складання протоколів за ст. ст. 52, 53 визначено так званих громадських інспекторів сільського господарства, правовий статус яких не було та навряд чи буде визначено. Так, якщо призначення таких інспекторів на підставі затвердженого Міністерством аграрної політики і продовольства України положення передбачалось положенням про Державну інспекцію сільського господарства України, затвердженим Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. № 459/2011 (пп. 45 п. 4)¹⁵, то враховуючи ліквідацію останньої як центрального органу виконавчої влади із передачею її функцій в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, родючості ґрунтів Державній екологічній інспекції України*, очевидно, що призначення відповідних громадських інспекторів не здійснюватиметься, а тому фактично не буде особи, уповноваженої на складання відповідних протоколів. Отже, провадження у справах про відповідні адміністративні правопорушення не розпочинатимуться.

Що ж до складання протоколів за ст. ст. 53-2 та 54 КУпАП, то тут взагалі має місце абсолютно неприпустима з точки зору права ситуація, за якої КУпАП у чинній редакції взагалі не визначено уповноважених на зазначене складання осіб. Викладене, з огляду на імперативні приписи ч. 2 ст. 19 Конституції України, дає змогу зробити висновок про відсутність права жодного органу влади або його посадової (службової) особи розпочати провадження у справі за вищевказаними статтями. А отже, жодна особа не може бути в законному порядку притягнута до відповідальності за вищевказаними статтями, що позбавляє такі статті будь-якого попереджувального порушення ЕБ значення.

Наведене вказує на необхідність істотного удосконалення відповідних приписів КУпАП, в тому числі – із урахуванням міжнародного та європейського досвіду. У цьому аспекті слід погодитись із Т. Б. Саркісовою¹⁶ в тому, що вказане удосконалення, формою якого є адаптація законодавства України, зокрема, у сфері правової регламентації правовідносин щодо притягнення до адміністративної відповідальності за порушення земельні правопорушення, до законодавства ЄС, насамперед повинна відбуватися з урахуванням основних принципів ЄС превентивного характеру: принципу високого рівня охорони навколишнього середовища; принципу застереження; принципу превентивних дій з охорони земель; принципу усунення джерел істотної шкоди довкіллю, закріплених у ст. 174 Договору про Співтовариство¹⁷. У свою чергу, виходячи з того, що юридична відповідальність за земельні правопорушення є лише однією з форм правової охорони земель, зазначене буде сприяти розв'язанню основного завдання законодавства: не притягнення винної особи до відповідальності за вже скоєне правопорушення, а його попередження та забезпечення раціонального використання земель¹⁸.

Важливою правовою гарантією недопущення порушень ЕБ у сфері спеціального землекористування може бути дієва правова процедура притягнення винних у вказаних порушеннях осіб до цивільно-правової відповідальності за заподіяну такими порушеннями шкоду, при чому – як моральну, так і матеріальну. Однак для цього чинне законодавство має передбачати прості та доступні до застосування способи визначення розміру відповідної шкоди, а також такий порядок стягнення її з порушників, який би гарантував реальне виконання відповідних рішень про стягнення та мінімізував можливості ухилення порушника від реальної компенсації заподіяної ним шкоди.

Фактично єдиним нормативно-правовим актом відповідного спрямування на даний час є Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення

* Зазначена ліквідація та передача функцій передбачені абз. 7 п. 2 постанови Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 р. № 442.

природоохоронного законодавства, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 27 жовтня 1997 р. № 171 (у редакції наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 4 квітня 2007 р. № 149)¹⁹ (далі – Методика 171).

Відповідно до п. 1.2. Методика 171 встановлює порядок розрахунку розмірів відшкодування шкоди суб'єктами господарювання та фізичними особами в процесі їх діяльності через забруднення земель хімічними речовинами, їх засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами і поширюється на всі землі України незалежно від форм їх власності; в п. 1.3. передбачено, що Методика 171 застосовується під час встановлення розмірів шкоди від забруднення (засмічення) земель будь-якого цільового призначення, що сталося внаслідок несанкціонованих (непередбачених проектами, дозволами) скидів (викидів) речовин, сполук і матеріалів, внаслідок порушення норм екологічної безпеки у разі зберігання, транспортування та проведення вантажно-розвантажувальних робіт, використання пестицидів і агрохімікатів, токсичних речовин, виробничих і побутових відходів; самовільного розміщення промислових, побутових та інших відходів.

Недоліками положень аналізованого нормативного акта є наявність достатньо складних для обрахунку формул визначення розміру відповідної шкоди, які складаються з низки перемінних величин, значення яких не завжди є відомим.

Також п. 4.1. Методики 171 надано обмеження щодо переліку документальних підстав для визначення розміру шкоди відповідно до її положень, а саме – виключно на основі актів перевірок, протоколів про адміністративне правопорушення та інших матеріалів, що підтверджують факт забруднення земель, при чому лише протягом шести місяців з дня виявлення порушення.

Вказані обмеження негативно позначаються на превентивному характері положень Методики 171, яка окрім складних для застосування формул обрахунку фактично пов'язує можливість застосування її положень із проведенням контрольних заходів, в тому числі тих, за наслідками яких складаються протоколи про адміністративні правопорушення. Проблеми, пов'язані із складанням зазначених протоколів, були вказані вище, а можливість проведення контрольних заходів на даний час значно обмежена чинним законодавством щодо окремих категорій осіб, серед яких може бути значна кількість постійних землекористувачів.

Так, постійні (без обмеження певним періодом часу) обмеження щодо проведення заходів державного нагляду (контролю) визначені Законом України «Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності» (далі – Закон про нагляд) від 23 лютого 2012 р. № 4448-VI²⁰. Цей нормативний акт, в силу положень його ст. 1, поширюється на: а) фізичних осіб – підприємців, які не зареєстровані платниками податку на додану вартість, діяльність яких не віднесена до високого ступеня ризику відповідно до Закону про нагляд (далі – фізичні особи – підприємці), та б) юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, що передбачає включення податку на додану вартість до складу єдиного податку, діяльність яких не віднесена до високого ступеня ризику відповідно до Закону про нагляд (далі – юридичні особи).

Вищевикладене дає підстави для висновку про те, що чинне нормативно-правове регулювання (як матеріально-правове, так і процесуально-правове) висвітлених в цій статті різновидів юридичної відповідальності потребує істотного удосконалення з метою надання йому статусу ефективної правової гарантії екологічно безпечного землекористування, формулюванню конкретних пропозицій щодо якого будуть присвячені подальші дослідження автора.

¹ Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 21. – Ст. 1.

² Шульга А. М. Кримінально-правова охорона земель від забруднення або псування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Шульга Андрій Михайлович ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2004. – 20 с.

³ Там само. – С. 3.

⁴ Там само. – С. 4.

⁵ Оверковська Т. К. Правові засади охорони земель від забруднення та псування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Оверковська Тетяна Костянтинівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2008. – 20 с. – С. 3.

⁶ Там само. – С. 5.

⁷ Шульга А. М. Вказана праця. – С. 11.

⁸ Тобто заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності – ст. 39 ККУ.

⁹ Тобто дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони – ст. 36 ККУ.

¹⁰ Особа, яка вперше вчинила злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення злочину щиро покалася, активно сприяла розкриттю злочину і повністю відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду – ст. 45 ККУ.

¹¹ Санкцією ст. 52 КУпАП передбачено накладення штрафу на громадян від двадцяти (340 грн) до вісімдесяти (1360 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності – від п'ятдесяти (850 грн) до ста (1700 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

¹² Санкцією ст. 53 КУпАП передбачено накладення штрафу на громадян від п'яти (85 грн) до двадцяти п'яти (425 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від п'ятнадцяти (255 грн) до тридцяти (510 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

¹³ Санкцією ст. 53-2 КУпАП передбачається накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

¹⁴ Санкцією ст. 54 КУпАП передбачається накладення штрафу на громадян від десяти (170 грн) до двадцяти (340 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від п'ятнадцяти (255 грн) до тридцяти (510 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

¹⁵ Про Державну інспекцію сільського господарства України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. № 459/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1265.

¹⁶ Саркісова Т. Б. Земельне правопорушення як підстава юридичної відповідальності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Саркісова Тамара Борисівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2012. – 18 с. – С. 16.

¹⁷ Договір про заснування Європейської спільноти : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_017/page4 – Назва з екрану.

¹⁸ Саркісова Т. Б. Вказана праця. – С. 16.

¹⁹ Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства : наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 27 жовтня 1997 р. № 171 (у редакції наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 4 квітня 2007 р. № 149) // Офіційний вісник України. – 1998. – № 18. – Ст. 664.

²⁰ Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності : Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4448-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 24. – Ст. 904.

Резюме

Євстигнєєв А. С. Проблеми нормативного регулювання окремих видів юридичної відповідальності як гарантії забезпечення екологічної безпечності землекористування в Україні.

У статті проведено аналіз правового регулювання трьох видів юридичної відповідальності за правопорушення у сфері землекористування як правової гарантії екологічної безпечності такого користування, виділено проблеми та запропоновано авторські пропозиції щодо їх вирішення.

Ключові слова: гарантії забезпечення екологічної безпеки, екологічна безпека, юридична відповідальність як гарантія забезпечення екологічної безпеки, попередження порушення екологічної безпеки.

Резюме

Євстигнєєв А. С. Проблемы нормативного регулирования отдельных видов юридической ответственности как гарантии обеспечения экологической безопасности землепользования в Украине.

В статье проведен анализ правового регулирования трех видов юридической ответственности за правонарушения в сфере землепользования как правовой гарантии экологической безопасности такого пользования, выделены проблемы и предложены авторские предложения по их решению.

Ключевые слова: гарантии обеспечения экологической безопасности, экологическая безопасность, юридическая ответственность как гарантия обеспечения экологической безопасности, предупреждение нарушения экологической безопасности.

Summary

Yevstigneyev A. The problems of legal regulation of separate types of legal liability as a guarantee of ecological safety of land use in Ukraine.

The article analyzes the legal regulation of the three types of legal liability for offenses in the area of land usage as a legal guarantee of environmental safety of such usage, highlighted problems and offered authors proposals for their solution.

Key words: guarantee environmental security, environmental safety, legal liability as a guarantee of environmental safety, prevention of violations of environmental safety.